

РОЛЬ АГРАРНОГО ЕКСПОРТУ УКРАЇНИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ГЛОБАЛЬНОЇ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

КРИВОХИЖА Є.М. – доктор сільськогосподарських наук
orcid.org/0000-0001-7270-6529

Західноукраїнський національний університет

ПУГАЧОВ В.М. – кандидат економічних наук

orcid.org/0000-0002-5456-5862

Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»

КЕБКО В.В. – аспірант

orcid.org/0000-0000-4831-3768

Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»

Постановка проблеми. Україна, володіючи унікальним поєднанням природно-кліматичних умов, родючих ґрунтів і потужного аграрного потенціалу, відіграє стратегічну роль у формуванні глобальних продовольчих ресурсів, забезпечуючи стабільні поставки сільськогосподарської продукції на міжнародні ринки. Протягом останніх десятиліть країна утримує провідні позиції у виробництві та експорті ключових культур, зокрема пшениці, кукурудзи, ячменю, сої, ріпаку, соняшникової олії та продуктів тваринництва, що дозволяє їй впливати на баланс попиту і пропозиції у світовій продовольчій системі. З початком повномасштабної збройної агресії Російської Федерації проти України питання збереження та розвитку аграрного експорту набуло не лише економічного, а й геополітичного виміру, оскільки від стабільності українських поставок залежить продовольча безпека багатьох регіонів, зокрема країн Азії, Африки та Європи. У цьому контексті дослідження ролі аграрного експорту України у забезпеченні глобальної продовольчої безпеки є вкрай важливим для розуміння сучасних викликів та вироблення ефективних стратегій, спрямованих на збереження та зміцнення позицій нашої держави на світовому агропродовольчому ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових джерел, присвячених аграрному експорту України для забезпечення глобальної продовольчої безпеки, свідчить про сформований консенсус серед дослідників щодо стратегічного значення українського аграрного сектору для стабільності світових ринків продовольства (Кваша С., Павленко О., Вакуленко В. [4], Ільїна В., Ільїна А. [12]). У працях авторів Богородицька Г., Войтов С., Жир С. [1], Бабець І. та ін. [11] наголошується, що Україна є ключовим постачальником зернових та олійних культур, а її частка у світовому експорті пшениці, кукурудзи та соняшникової олії має вирішальне значення для країн, які відчувають дефіцит харчових ресурсів. Дослідження науковців Вовк М. В., Вороблевський В. І. [2], Абай К. та ін. [10], Халкін В. [18], акцентують на впливі геополітичних чинників, зокрема воєнних дій та блокади морських портів, на зниження експортних обсягів і перебудову логістичних маршрутів, що безпосередньо позначається на світовій продовольчій стабільності. Зокрема, у більшості досліджень обмежено розглядаються довгострокові наслідки перебудови українського аграрного експорту

для глобальної системи торгівлі, а також недостатньо оцінено вплив інноваційних технологій та диверсифікації культур на зміцнення продовольчої безпеки.

Мета. Мета статті – провести комплексне дослідження ролі аграрного експорту України у забезпеченні глобальної продовольчої безпеки в умовах зростаючих геополітичних ризиків, структурних трансформацій світового аграрного ринку в умовах воєнних викликів.

Завдання дослідження:

- проаналізувати сучасний стан, структуру та географію українського аграрного експорту з урахуванням динаміки виробництва ключових сільськогосподарських культур і продуктів переробки;

- оцінити вплив зовнішніх чинників, зокрема воєнних дій та обмежень логістичної інфраструктури, на обсяги та стабільність аграрного експорту України;

- визначити стратегічні напрями та інструменти зміцнення позицій України на світових аграрних ринках шляхом диверсифікації експорту.

Результати досліджень. Україна посідає стратегічно важливе місце у світовій системі забезпечення продовольчої безпеки, що зумовлено не лише сприятливими природно-кліматичними умовами, а й історично сформованою орієнтацією на експорт сільськогосподарської продукції, який упродовж тривалого часу зберігає стабільний та високий рівень, забезпечуючи вагомий внесок у задоволення глобальних потреб у продовольстві [5]. За офіційними даними Державної служби статистики України, у 2020 році площа сільськогосподарських угідь становила 41,3 млн га що еквівалентно 68,5 % загальної території країни, причому орні землі займали близько 32,7 млн гектарів, що свідчить про високий рівень залучення земельних ресурсів до виробничого процесу. Для порівняння, у країнах Європейського Союзу у цей же період найбільшими за площею сільськогосподарських угідь були Франція та Іспанія, які використовували відповідно 27,4 млн та 23,9 млн га, що підкреслює масштабність українського аграрного потенціалу та його критичну роль у глобальному балансі продовольчих ресурсів [15]. Україна відіграє ключову роль у глобальній продовольчій безпеці як один з найбільших експортерів сільськогосподарської продукції. Згідно з Global Food Security Index (GFSI), розробленим Economist Impact, Україна посідає значне місце у світовому рейтингу,

хоча її власна продовольча безпека зазнала впливу зовнішніх факторів, зокрема російської агресії. GFSI оцінює країни за критеріями доступності, наявності, якості та безпеки їжі, а також стійкості до природних ресурсів (рис. 1).

Аналіз даних GFSI за період 2012–2022 років демонструє флуктуації в позиціях України. У 2012 році країна займала 42-ге місце з індексом 60, але до 2020 року опустилася до 76-го з індексом 65, що відображає вплив економічних криз та пандемії. У 2021 році покращення до 58-го місця (індекс 64) було затьмарене війною: у 2022 році – 71-ше місце з індексом 58. Це зниження пов'язане з блокадою портів, руйнуванням інфраструктури та мінуванням земель, що скоротило виробництво зернових на 29 % порівняно з 2021 роком. Незважаючи на внутрішні виклики, Україна забезпечує 10 % світового експорту пшениці, 15 % кукурудзи та 50 % соняшникової олії [14]. Україна упродовж останніх десятиліть зберігає статус одного з провідних світових виробників і експортерів сільськогосподарської продукції, відіграючи стратегічну роль у зменшенні ризиків глобальної продовольчої кризи та забезпеченні стабільності міжнародних ринків харчових товарів, що особливо актуально в умовах зростання світового попиту та посилення кліматичних викликів (табл. 1) [3].

У маркетинговому році 2022/23 країна посіла перше місце у світі з виробництва насіння соняшнику та утримала лідерські позиції як найбільший експортер соняшникової олії й шроту, формуючи відповідно 46 % і 54 % світового експорту цих товарів, що свідчить про критичну залежність світового агропродовольчого ринку від українських поставок у цій стратегічно важливій категорії (рис. 2) [7].

Крім того, Україна у цей період впевнено утримувала третє місце серед світових експортерів ячменю та ріпаку, а також посідала четверту позицію за обсягами експорту кукурудзи. Водночас країна входила до п'ятірки провідних експортерів пшениці у світі,

поступаючись лише США, Канаді, Австралії та Росії, та забезпечувала від 5 % до 9 % світового експорту цього стратегічного зернового продукту, будучи беззаперечним лідером з його експорту в межах європейського континенту. У 2023–2024 році, за даними USDA, основними напрямками українського аграрного експорту залишалися країни Азії, серед яких найбільшими імпортерами були Китай (14,5 %), Індія (6,69 %), Туреччина (4,98 %), Саудівська Аравія (2,71 %), Пакистан (2,68 %) та Індонезія (2,45 %), що підтверджує вагомий роль азіатського ринку у структурі збуту української сільськогосподарської продукції [22]. Європейський напрямок представлений такими ключовими партнерами, як Нідерланди (5,73 %), Іспанія (4,02 %), Польща (3,35 %), Німеччина (2,74 %), Італія (2,5 %) та Велика Британія (2,02 %), що відображає високий рівень інтеграції України у систему європейської продовольчої безпеки. Серед африканських країн найбільшими споживачами української агропродукції були Єгипет (5,75 %), Нігерія (2,01 %), Ефіопія (1,82 %), Марокко (1,38 %), Лівія (1,29 %) та Туніс (1,12 %), що свідчить про стратегічне значення українських поставок для регіонів, які відчувають дефіцит продовольства. У доконфліктний період український агропродовольчий експорт демонстрував стійку позитивну динаміку, розширюючи свою присутність не лише на ринку Європейського Союзу, а й у країнах Африки та Азії, причому азіатські держави стали головними споживачами української пшениці, ячменю та соняшникової олії, тоді як європейський ринок зберігав провідну роль у структурі імпорту ріпаку [21].

Після початку повномасштабної збройної агресії Російської Федерації проти України, зокрема захоплення частини найродючіших сільськогосподарських угідь та запровадження блокади ключових чорноморських портів, зокрема Одеси та Миколаєва, транспортування зернових вантажів, яке до війни здебільшого здійснювалося морським шляхом, зазнало суттєвих обмежень, що змусило українських аграріїв шукати альтернативні

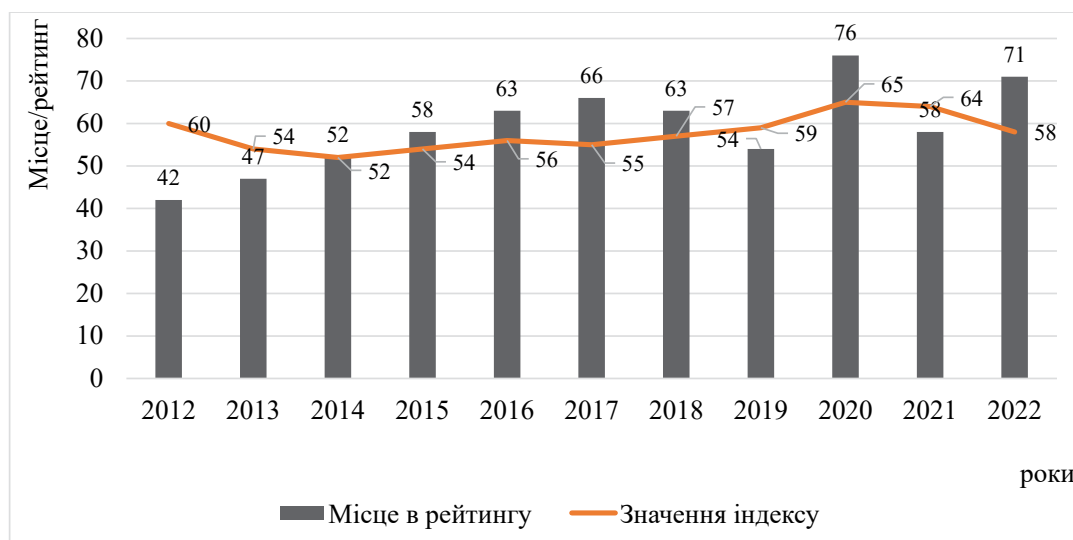

Рис. 1. Зміна позицій України у світовому рейтингу Global Food Security Index (2012–2022 рр.)

Джерело: побудовано на основі [14]

Таблиця 1

Позиції України у світовому виробництві та експорті ключових агропродовольчих товарів у 2024 році як чинник зміцнення глобальної продовольчої безпеки

Позиція по виду аграрного експорту	Експорт, млн дол. США	Рейтинг за обсягами виробництва	Рейтинг за обсягами експорту
Соняшникова олія	5,117	2	1
Кукурудза	5,071	7	4
Пшениця	3,735	9	6
Насіння ріпаку	1,850	7	3
Соеві боби	1,340	9	6
Соняшниковий шрот	1,029	2	1
Домашня птиця	960	19	6
Ячмінь	557	7	5
Білий цукор	420	18	11
Соева олія	316	19	8
Соевий шрот	304	19	11
Рапсова олія	239	15	7
Горіхи	185	5	4
Сухе молоко, вершки	74	13	10
Яловичина	73	20	18
Сир	54	12	9
Вершкове масло	49	13	7
Яблука	21	#9	#14

Джерело: побудовано на основі [16, 17]

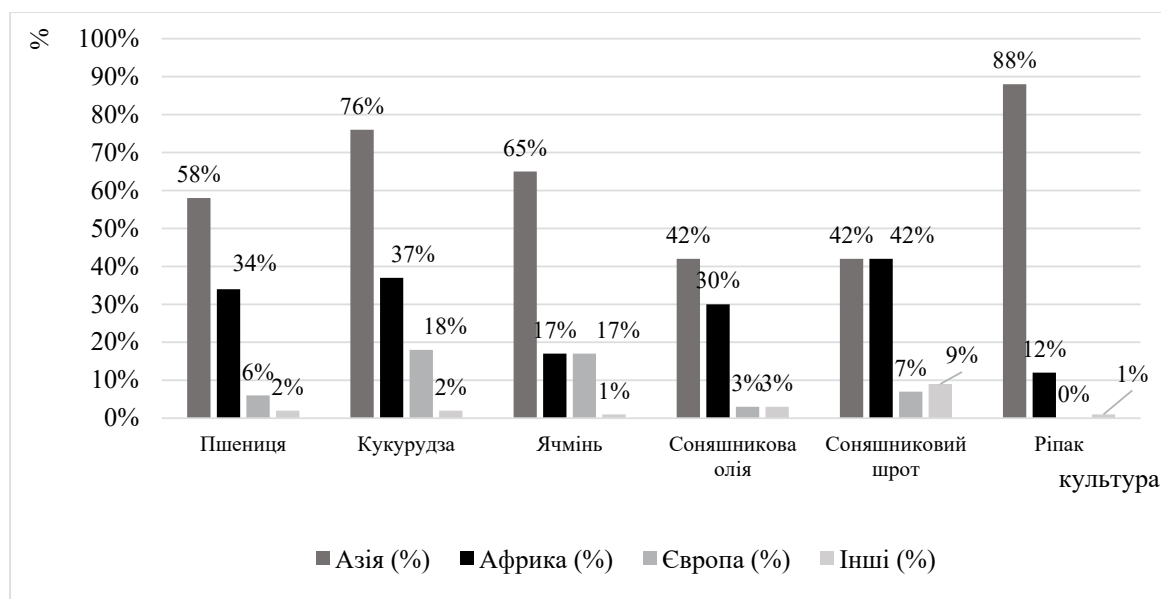

Рис. 2. Географічна структура експорту основних агропродовольчих культур України у 2024 році, %

Джерело: побудовано на основі [17]

маршрути постачання через сухопутні коридори до країн Європейського Союзу [21].

В умовах війни, у березні 2022 року, обсяг експорту зернових скоротився до 0,2 млн тон, проте вже у квітні він зріс до 1,2 млн тон, основну частину яких перевезли залізничним транспортом, а також за рахунок використання портів на Дунаї, доступних для морських суден. У травні 2023 року, завдяки реорганізації експортних

каналів, Україна змогла експортувати 1,74 млн тон зернових, олійних та іншої агропродукції всіма видами транспорту (рис. 3) [8].

Новим етапом стало запровадження Європейською комісією ініціативи EU-Ukraine Solidarity Lanes у травні 2022 року, яка була спрямована на полегшення експорту української агропродукції через альтернативні сухопутні маршрути, забезпечення транспортних засобів,

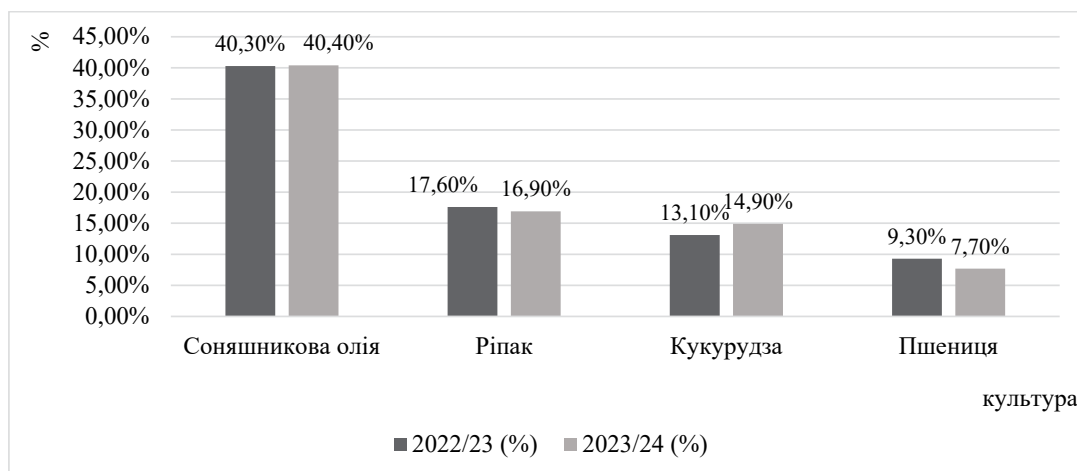

Рис. 3. Структура експорту основних агропродовольчих культур України у 2022/23 та 2023/24 маркетингових роках, %

Джерело: побудовано на основі [19]

спрощення логістичних процесів, удосконалення митних процедур та розширення можливостей зберігання товарів у межах ЄС. За даними FAO, обсяги експорту зерна та олійних культур за цими напрямками перевищили 48 млн тон. Додатково, у липні 2022 року, за посередництва ООН і Туреччини, було реалізовано Чорноморську зернову ініціативу, яка тимчасово відновила роботу українських портів, дозволивши експортувати майже 33 млн тон агропродукції, 65 % якої становила пшениця, спрямована до країн, що розвиваються [16].

Після припинення дії зернової угоди у липні 2023 року, коли росія відмовилася від її продовження, Україна спільно з міжнародними партнерами знайшла альтернативні шляхи експорту, зокрема використовуючи другий чорноморський коридор і маршрути через сусідні країни з мінімізацією ризику обстрілів, прокладаючи шлях поблизу територіальних вод Болгарії та Румунії. Водночас Україна започаткувала програму Grain from Ukraine, метою якої стало постачання значних обсягів зерна в регіони з критичною нестачею продовольства; у її рамках вже експортовано 170 тис. тон пшениці до Ємену, Сомалі, Ефіопії та Кенії, а також передбачено поставки до Нігерії, Судану, Мадагаскару, Лівану та інших держав [6, 17].

Попри воєнні умови, аграрний сектор зберігає ключові позиції у зовнішньоторгівельній структурі України, формуючи понад половину ВВП і залишаючись головним драйвером валютних надходжень. Лише у березні 2025 року Україна експортувала аграрної продукції на суму 2,1 млрд дол. США у 36 країн світу, зокрема 5,4 млн тон кукурудзи (514 млн дол.), соняшникової олії (503 млн дол.), пшениці (254 млн дол.), соєвих бобів (150 млн дол.) та м'яса птиці (95 млн дол.). За даними Міністерства аграрної політики та продовольства України, продукти харчування становили 58 % від загального експорту країни обсягом 3,6 млрд дол. США у цей період [19].

Значний природно-ресурсний потенціал та аграрна інфраструктура України забезпечують їй ключову роль

у світовій системі продовольчої безпеки, а лідерські позиції у виробництві та експорті соняшникової олії, де щорічний обсяг виробництва насіння соняшнику перевищує 15 млн тон підкреслюють критичну залежність глобальних ринків від стабільності українського аграрного сектору (рис. 4) [9].

Головним доміаном участі України у зміцненні глобальної продовольчої безпеки стала реалізація спеціалізованих гуманітарних програм, спрямованих на постачання значних обсягів зерна до регіонів, що переживають гостру продовольчу нестабільність. Зокрема, у межах ініціативи Grain from Ukraine було експортовано 170 тис. тон пшениці до Ємену, Сомалі, Ефіопії та Кенії, причому значна частина цих поставок була організована за сприяння Хартума. Крім того, Міністерство закордонних справ України офіційно оголосило про розширення географії програми, включивши до переліку отримувачів Нігерію, Судан, Мозамбік, Малаві, Мадагаскар, Джибуті, Ліван, Мавританію, Ліван та низку інших держав.

Разом з тим, триваюча агресія російської федерації продовжує створювати значні перешкоди для розвитку українського аграрного експорту, адже систематичні атаки на порти Одещини та об'єкти інфраструктури на Дунаї, зерносховища та судна мають на меті не лише знищення матеріальної бази постачання, але й навмисне підірвання глобальної продовольчої безпеки, що підтверджує політичну й економічну складову гібридного впливу агресора на міжнародні ринки харчових товарів.

Висновки. Досліджено структурні характеристики, тенденції та регіональну орієнтацію українського сільськогосподарського експорту, що уможливило встановлення переважання поставок до азіатських, європейських та африканських держав, а також підтвердження стратегічної ролі українських ресурсів для ринків, які відзначаються гострим браком продовольчих товарів. Розглянуто вплив зовнішніх факторів, включаючи блокування морських терміналів, знищення інфраструктурних об'єктів та реорганізацію логістичних шляхів, на експортні результати, що дозволило визначити обсяги

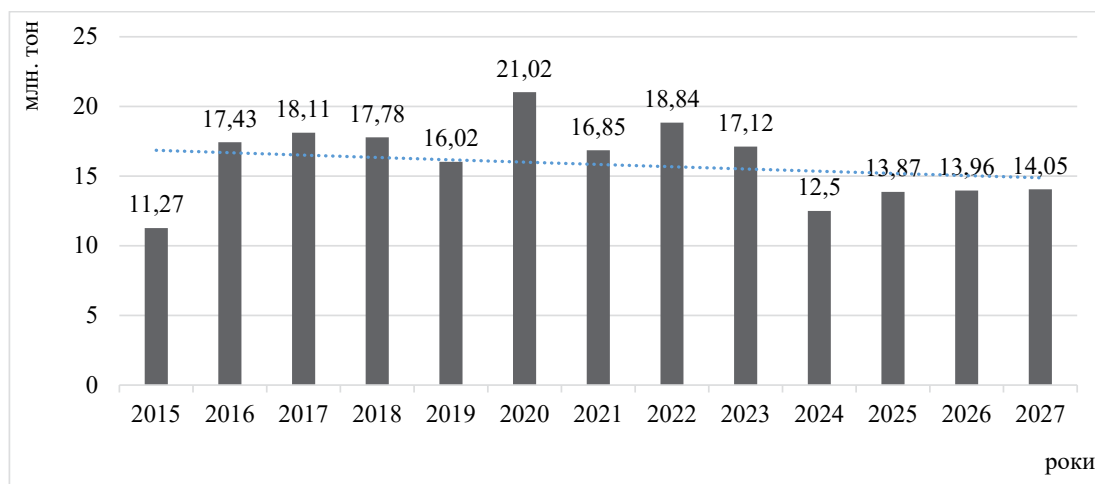

Рис. 4. Фактичні та прогнозовані обсяги експорту пшениці з України на світовий ринок зерна, млн тон
Джерело: побудовано на основі [13, 16]

економічних і продовольчих загроз для глобальної системи.

Визначено значення України як ключового постачальника пшениці, кукурудзи, ячменю та соняшникової олії у створенні світових продовольчих запасів, а також аргументовано важливість диверсифікації ринків реалізації та розширення товарного асортименту з метою посилення конкурентних позицій на міжнародній арені. Сформовано пропозиції щодо підвищення стабільності аграрного експорту через упровадження передових сільськогосподарських технологій, розбудову альтернативних логістичних мереж та активізацію залучення до міжнародних гуманітарних проєктів, орієнтованих на забезпечення продовольчої безпеки вразливих територій.

Представлено комплекс стратегічних ініціатив, спрямованих на збереження і посилення ролі України у глобальній продовольчій системі, зокрема через вдосконалення експортної політики, інтенсифікацію дипломатичних заходів щодо освоєння нових ринків, а також інкорпорацію у міжнародні проєкти, які гарантують стабільність і передбачуваність світової торгівлі сільськогосподарськими товарами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Богородицька Г. Є., Войтов С. Г., Жир С. І. Місце України у сучасній світовій системі продовольчої безпеки. *Держава та регіони*. 2024. № 2. С. 110-116. DOI: 10.32782/1814-1161/2024-2-19
2. Вовк М. В., Вороблевський В. І. Підтримка експортного потенціалу аграрного сектору України в умовах воєнного стану. *Український економічний часопис*. 2024. № 5. С. 35-40. DOI: 10.32782/2786-8273/2024-5-6
3. Геращенко С. О., Чорнобаєв В. В., Абрамовська С. Р. Сучасні тенденції у світовій торгівлі сільськогосподарською продукцією: місце та роль України в контексті її продовольчої безпеки. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2024. № 3 (87). С. 70-80. DOI: 10.3271/ebdut/87.070.
4. Кваша С. М., Павленко О. М., Вакуленко В. Л. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності аграрного

сектору економіки України в умовах воєнного стану. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом*. Економічні науки. 2024. № 2 (74). С. 40-46. DOI: 10.32689/2523-4536/74-5

5. Македон В. В., Чабаненко А. В. Факторні складові цифровізації глобальної економіки та макроекономічних систем країн світу. *Ефективна економіка*. 2022. № 1. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9875>. DOI: 10.32702/2307-2105-2022.1.11.
6. Пугачов М., Духницький Б. Перспективи експорту агропродовольчої продукції з України до країн Азії. *Вісник Хмельницького національного університету*. Економічні науки. 2023. № 6 (324). С. 209-214. DOI: 10.31891/2307-5740-2023-324-6-34
7. Національний інститут стратегічних досліджень. Підсумки функціонування аграрного сектору України у 2024 році. URL: <https://niss.gov.ua/news/statti/pidsumky-funktsionuvannya-aharnoho-sektoru-ukrayiny-u-2024-rotsi> (дата звернення: 11.08.2025).
8. НБУ. Статистика зовнішнього сектору. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external> (дата звернення: 11.08.2025).
9. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 11.08.2025).
10. Abay K. A., Breisinger C., Glauber J., Kurdi S., Laborde D., Siddig K. The Russia-Ukraine war: Implications for global and regional food security and potential policy responses. *Global Food Security*. 2023. Vol 36. article 100675. DOI: 10.1016/j.gfs.2023.100675
11. Babets I., Vlasenko L., Fleychuk M., Nakonechna N., Salamin O. The impact of Ukrainian imports on the food security of its trade partners. *Ekonomika APK*. 2024. Vol. 31. No 5. pp. 10-19. DOI: 10.32317/ekon.apk/5.2024.10
12. Ilina V., Ilina A. The agricultural sector of Ukraine as a component of food security under the martial law. *Environmental Problems*. 2024. Vol 9. No 3. pp. 117-122. DOI: 10.23939/ep2024.03.117
13. International Grains Council. Independent analysis of grains, rice, oilseeds & pulses markets. URL:

- <https://www.igc.int/en/default.aspx> (дата звернення: 14.08.2025).
- The Economist Impact. Global Food Security Index. 2022. URL: <https://impact.economist.com/sustainability/project/food-security-index/> (дата звернення: 12.08.2025).
 - Bogonos M., Chmil A., Nazarkina R., Nykolyuk O., Pyvovar P., Stolnikovych H. Agricultural Outlook Ukraine 2024-2033 (Report-summary). Kyiv School of Economics – KSE Agrocenter, 2024. 29 p. URL: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/04/UA-Outlook-2024-2033-Report-1.pdf> (дата звернення: 11.08.2025).
 - Food and Agriculture Organization of the United Nations. FAO statistics. URL: <https://www.fao.org/statistics/en> (дата звернення: 11.08.2025).
 - Foreign Agricultural Service, U.S. Department of Agriculture. (2025). Data and Analysis. URL: <https://www.fas.usda.gov/data> (дата звернення: 11.08.2025).
 - Halkin V. The role of Ukraine in ensuring global food security: current challenges and prospects. *Grassroots Journal of Natural Resources*. 2024. Vol 7. Issue 3. pp. s396-s419. DOI: 10.33002/nr2581.6853.0703ukr20
 - Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine. (2025). ENG Export of agriproducts. URL: <https://public.tableau.com/app/profile/fsuw/viz/ENGExportofAgriproducts/Dashboard1> (дата звернення: 11.08.2025).
 - Mostenska T. L., Cherep A., Vienažindienė M., Chorna L., Kudlaenko S., Mostenska T. G. The role of Ukraine in ensuring global food security. *In Lecture Notes in Networks and Systems*. 2024. pp. 413-422. DOI: 10.1007/978-3-031-54009-7_38
 - USDA (2024). World Agricultural Production. Foreign Agricultural Service. URL: <https://apps.fas.usda.gov/psdonline/circulars/production.pdf> (дата звернення: 11.08.2025).
 - USDA (2024). Ukraine. Foreign Agricultural Service. URL: <https://fas.usda.gov/data/production/country/up> (дата звернення: 11.08.2025).
- REFERENCES:**
- Bohorodytska, H. Ye., Voitov, S. H., & Zhyr, S. I. (2024). Mistse Ukrainy u suchasni svitovii systemi prodovolchoi bezpeky [The place of Ukraine in the modern global food security system]. *Derzhava ta rehiony – State and Regions*, (2), 110-116. DOI: 10.32782/1814-1161/2024-2-19 [in Ukrainian]
 - Vovk, M. V., & Voroblevskiy, V. I. (2024). Pidtrymka eksportnoho potentsialu aharnoho sektoru Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Support of the export potential of the agricultural sector of Ukraine under martial law]. *Ukrainskyi ekonomichnyi chasopys – Ukrainian Economic Journal*, (5), 35-40. DOI: 10.32782/2786-8273/2024-5-6 [in Ukrainian]
 - Herashchenko, S. O., Chornobaiev, V. V., & Abramovska, S. R. (2024). Suchasni tendentsii u svitovii torhivli silskohospodarskoïu produktsiiei: mistse ta rol Ukrainy v konteksti yii prodovolchoi bezpeky [Current trends in the global trade of agricultural products: Ukraine's place and role in the context of its food security]. *Ekonomichnyi visnyk Dniprovskoi politekhniki – Economic Bulletin of the Dnipro University of Technology*, 3(87), 70-80. DOI: 10.33271/ebdut/87.070 [in Ukrainian]
 - Kvasha, S. M., Pavlenko, O. M., & Vakulenko, V. L. (2024). Rozvytok zovnishnoekonomichnoi diialnosti aharnoho sektoru ekonomiky Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Development of foreign economic activity of Ukraine's agricultural sector under martial law]. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi akademii upravlinnia personalom. Ekonomichni nauky – Scientific Works of the Interregional Academy of Personnel Management. Economic Sciences*, 2(74), 40-46. DOI: 10.32689/2523-4536/74-5 [in Ukrainian]
 - Makedon, V. V., & Chabanenko, A. V. (2022). Faktorni skladovi tsyfrovizatsii hlobalnoi ekonomiky ta makroekonomichnykh system krain svitu [Factor components of the digitalization of the global economy and macroeconomic systems of the world's countries]. *Efektivna ekonomika – Efficient Economy*, (1). <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9875>. DOI: 10.32702/2307-2105-2022.1.11 [in Ukrainian]
 - Puhachov, M., & Dukhnytskyi, B. (2023). Perspektyvy eksportu ahroprodovolchoi produktsii z Ukrainy do krain Azii [Prospects for the export of agri-food products from Ukraine to Asian countries]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Bulletin of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 6(324), 209-214. DOI: 10.31891/2307-5740-2023-324-6-34 [in Ukrainian]
 - Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. (2024). Pidsumky funktsionuvannia aharnoho sektoru Ukrainy u 2024 rotsi [Results of the functioning of Ukraine's agricultural sector in 2024]. <https://niss.gov.ua/news/statii/pidsumky-funktsionuvannya-aharnoho-sektoru-ukrayiny-u-2024-rotsi> (accessed August 11, 2025) [in Ukrainian]
 - Natsionalnyi bank Ukrainy. (2025). Statystyka zovnishnoho sektoru [External sector statistics]. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external> [in Ukrainian]
 - Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. (2025). Ofitsiyni sait [Official website]. <http://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed August 11, 2025) [in Ukrainian]
 - Abay, K. A., Breisinger, C., Glauber, J., Kurdi, S., Laborde, D., & Siddig, K. (2023). The Russia-Ukraine war: Implications for global and regional food security and potential policy responses. *Global Food Security*, 36, 100675. DOI: 10.1016/j.gfs.2023.100675
 - Babets, I., Vlasenko, L., Fleychuk, M., Nakonechna, N., & Salamin, O. (2024). The impact of Ukrainian imports on the food security of its trade partners. *Ekonomika APK*, 31(5), 10-19. DOI: 10.32317/ekon.apk/5.2024.10
 - Ilina, V., & Ilina, A. (2024). The agricultural sector of Ukraine as a component of food security under the martial law. *Environmental Problems*, 9(3), 117-122. DOI: 10.23939/ep2024.03.117
 - International Grains Council. (2025). Independent analysis of grains, rice, oilseeds & pulses markets. <https://www.igc.int/en/default.aspx> (accessed August 11, 2025)
 - The Economist Impact. (2022). Global Food Security Index. <https://impact.economist.com/sustainability/project/food-security-index/> (accessed August 11, 2025)
 - Bogonos, M., Chmil, A., Nazarkina, R., Nykolyuk, O., Pyvovar, P., & Stolnikovych, H. (2024). Agricultural Outlook Ukraine 2024-2033 (Report-summary). Kyiv School of Economics – KSE Agrocenter. <https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/04/UA-Outlook-2024-2033-Report-1.pdf> (accessed August 11, 2025)

16. Food and Agriculture Organization of the United Nations. (2025). FAO statistics. <https://www.fao.org/statistics/en> (accessed August 11, 2025)
17. Foreign Agricultural Service, U.S. Department of Agriculture. (2025). Data and Analysis. <https://www.fas.usda.gov/data> (accessed August 11, 2025)
18. Halkin, V. (2024). The role of Ukraine in ensuring global food security: current challenges and prospects. *Grassroots Journal of Natural Resources*, 7(3), s396-s419. DOI: 10.33002/nr2581.6853.0703ukr20
19. Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine. (2025). ENG Export of agriproducts. <https://public.tableau.com/app/profile/fsuw/viz/ENGExportofAgriproducts/Dashboard1> (accessed August 11, 2025)
20. Mostenska, T. L., Cherep, A., Vienažindienė, M., Chorna, L., Kudlaenko, S., & Mostenska, T. G. (2024). The role of Ukraine in ensuring global food security. *In Lecture Notes in Networks and Systems*, 413-422. DOI: 10.1007/978-3-031-54009-7_38
21. United States Department of Agriculture. (2024). World Agricultural Production. Foreign Agricultural Service. <https://apps.fas.usda.gov/psdonline/circulars/production.pdf> (accessed August 11, 2025)
22. United States Department of Agriculture. (2024). Ukraine. Foreign Agricultural Service. <https://fas.usda.gov/data/production/country/up> (accessed August 11, 2025)

Кривохижа Є.М., Пугачов В.М., Кебко В.В. Роль аграрного експорту України у забезпеченні глобальної продовольчої безпеки

Мета. Провести дослідження сучасного стану та перспектив розвитку аграрного експорту України, ідентифікація ключових викликів, пов'язаних із геополітичними та економічними факторами, а також визначення стратегій подолання перешкод для зміцнення ролі країни у забезпеченні глобальної продовольчої безпеки.

Методи. Використано методи наукового дослідження, зокрема аналіз вітчизняної та міжнародної наукової літератури, нормативно-правових актів, статистичних даних, економіко-статистичний підхід, порівняльний аналіз та узагальнення отриманої інформації для оцінки динаміки експорту та його впливу на глобальні продовольчі ресурси. **Результати.** Дослідження виявило, що Україна виступає значним гравцем на світовому аграрному ринку, забезпечуючи стабільність поставок ключових культур, які відіграють вирішальну роль у глобальній продовольчій системі. Аналіз показав, що економічний потенціал експорту залишається високим, сприяючи формуванню валютних надходжень і підтримці національної економіки. Окрім того, виявлено, що інноваційні підходи до організації логістики, такі як використання сухопутних коридорів та співпраця з міжнародними партнерами, дозволяють долати перешкоди, пов'язані з блокадою портів. Дослідження підкреслило важливість диверсифікації ринків збуту, що забезпечує сталість експорту в умовах нестабільності. **Висновки.** Дослідження підтвердило стратегічну роль аграрного експорту України у забезпеченні глобальної продовольчої безпеки, визначивши його як важливий фактор стабільності світових ринків. Отримані результати

вказують на необхідність подальшої диверсифікації експортних напрямів та впровадження інноваційних рішень для подолання логістичних бар'єрів. Зазначено, що активна участь у міжнародних проектах і підтримка гуманітарних ініціатив сприяють не лише економічному зростанню, але й зміцненню геополітичного статусу країни. Пропонується розширення співпраці з міжнародними організаціями для забезпечення сталого розвитку аграрного сектору та підвищення його конкурентоспроможності на світовій арені.

Ключові слова: аграрний експорт, глобальна продовольча безпека, логістичні маршрути, інновації, агро-промисловий комплекс.

Kryvokhyzha Ye.M., Pugachov V.M., Kebko V.V. The role of Ukraine's agricultural exports in ensuring global food security

The aim. To conduct a study of the current state and prospects for the development of Ukraine's agricultural exports, identify key challenges associated with geopolitical and economic factors, and determine strategies for overcoming obstacles to strengthen the country's role in ensuring global food security. **Methods.** The study employed scientific research methods, including the analysis of domestic and international scientific literature, legal and regulatory acts, statistical data, an economic-statistical approach, comparative analysis, and the generalization of obtained information to assess export dynamics and its impact on global food resources. **Results.** The research revealed that Ukraine is a significant player in the global agricultural market, ensuring the stability of supplies of key crops that play a decisive role in the global food system. The analysis showed that the economic potential of exports remains high, contributing to foreign exchange earnings and supporting the national economy. In addition, it was found that innovative approaches to logistics organization, such as the use of land corridors and cooperation with international partners, make it possible to overcome obstacles associated with port blockades. The study emphasized the importance of diversifying sales markets, which ensures the sustainability of exports under conditions of instability. **Conclusions.** The study confirmed the strategic role of Ukraine's agricultural exports in ensuring global food security, identifying it as an important factor in the stability of world markets. The obtained results indicate the need for further diversification of export directions and the introduction of innovative solutions to overcome logistical barriers. It is noted that active participation in international projects and support for humanitarian initiatives contribute not only to economic growth but also to strengthening the country's geopolitical status. It is proposed to expand cooperation with international organizations to ensure the sustainable development of the agricultural sector and increase its competitiveness on the global stage.

Key words: agricultural exports, global food security, logistics routes, innovations, agro-industrial complex.

Дата першого надходження рукопису до видання: 04.09.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 27.10.2025

Дата публікації: 28.11.2025